

2. Грінченко Т. Д. Музично-педагогічна спадщина Едуарда Бриліна у вимірі потреб сучасної мистецької освіти. *Наукові записки ВДПУ імені Михайла Коцюбинського. Серія: педагогіка і психологія*. 2020. Вип. 62. URL: http://93.183.203.244/xmlui/bitstream/handle/123456789/8350/Hrinchenko_Naukovi_zapiski_v%2062_2020-187-192.pdf?sequence=1&isAllowed=y (дата звернення: 13.02.2022).

**Добровольська
Руфіна Олегівна**

докторка філософії,
асистентка кафедри мистецьких дисциплін
дошкільної та початкової освіти,
Вінницький державний педагогічний
університет імені Михайла Коцюбинського
ORCID: 0000-0002-1414-8861

**Газінська
Олеся Віталіївна**

провідна концертмейстер
кафедри вокально-хорової підготовки,
теорії та методики музичної освіти,
Вінницький державний педагогічний
університет імені Михайла Коцюбинського
ORCID: 0000-0002-4595-4671

ЗМІСТ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ ТА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

Динамічна ситуація розвитку суспільства, зростання обсягів наукової інформації, оновлення змісту педагогічної освіти і перегляд принципів діяльності освітніх установ обумовлюють підвищення вимог до професійної компетентності майбутніх учителів. Не випадково серед численних проблем педагогічної освіти однією з актуальних варто вважати необхідність обґрунтування змісту підготовки майбутнього фахівця, що не тільки відповідає потребам сьогодення, але й враховує перспективи розвитку сучасного суспільства. Прогресивні тенденції в розвитку системи педагогічної освіти, що знаходять своє концентроване вираження у втіленні в практику установ вищої професійної педагогічної освіти ідей гуманізації і демократизації, обумовлюють необхідність кардинального перегляду підходів до формування змісту підготовки майбутніх учителів музики.

Зміст професійної підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва, на думку О. Ростовського та Г. Ципіна, має охоплювати найрізноманітніші види знань: а) основні спеціальні поняття і терміни, без яких неможливо засвоїти жоден із компонентів спеціальної підготовки; б) фактичні знання основ музичного мистецтва та музичної діяльності, без яких неможливо зрозу-

міти закономірностей останньої; в) положення, що розкривають взаємозв'язки між предметами і явищами музичного мистецтва і музично-педагогічної діяльності вчителя; г) музично-теоретичні знання, які містять систему поглядів на закономірності і методи музичної діяльності; д) знання способів музичної та педагогічної діяльності, специфічні логічні методи пізнання й історії здобуття відповідних знань. Таким чином, зміст педагогічної освіти повинен забезпечувати максимальну індивідуалізацію та оптимізацію навчального процесу, тобто враховувати інтереси, здібності, схильності особистості майбутнього вчителя музики та діяльнісний характер організації засвоєння навчальної інформації.

Зміст навчання має відповідати змісту освіти, але в зміст освіти входять і ті надбання особистості, які відбулися на етапі, що передував навчанню у закладі вищої освіти, й особистий життєвий досвід студентів. Вивчення та аналіз навчально-програмної документації, досвіду роботи закладів вищої освіти, наукових і науково-методичних розробок із проблем змісту педагогічної освіти, характеру професійної діяльності випускників дозволили дійти висновків про деякі протиріччя, що мають місце на етапі розробки змісту педагогічної освіти майбутніх учителів музичного мистецтва:

- відсутність чітко поставленої мети педагогічної освіти у вищій школі, її невідповідність соціальному замовленню;
- неузгодженість між найменуванням спеціальності і вимогами кваліфікаційних характеристик; вимогами кваліфікаційних характеристик та змістом навчальних планів; змістом теоретичної і практичної підготовки; формами організації навчального процесу, передбаченими навчальним планом і змістом навчання;
- порушення міжпредметних зв'язків, дублювання змісту навчальних предметів;
- між теоретичним предметним характером навчання і практичним характером реальної професійної діяльності фахівця (вчителя музики).

Готовність до професійної педагогічної діяльності розглядається науковцями (Н. Кічук, Л. Кондрашова, А. Ліненко, О. Мороз, О. Пехота, В. Сластьонін, Г. Троцько та інші) як складне соціально-педагогічне явище, яке містить у собі комплекс індивідуально-психологічних якостей особистості і систему професійно-педагогічних знань, умінь, навичок, що забезпечують успішність реалізації професійно-педагогічних функцій. Професійна готовність як якісне новоутворення формується тільки у процесі певної діяльності. З іншого боку, майбутній педагог має бути підготовленим до керівництва різними видами діяльності дітей. Цим зумовлено необхідність визначення різних видів готовності

та формування її у майбутніх педагогів. Водночас зазначимо, що у дисертаційних дослідженнях існують різні трактування поняття «готовності до педагогічної діяльності», що зумовлено розбіжністю наукових підходів та специфікою того виду діяльності, що був об'єктом наукового аналізу. Основними поняттями, що становлять інтерес для нашого дослідження, є визначення сутності готовності та її структурний склад. Наведемо визначення поняття готовності, подані науковцями в докторських дисертаціях. Так, на думку А. Линенко, готовність розуміється як цілісне утворення, яке характеризує емоційно-когнітивну і вольову мобілізаційність суб'єкта в момент його включення в діяльність певного спрямування [3, 56]. О. Пехота готовність до професійного саморозвитку визначає як складноструктуроване утворення, що забезпечує необхідні внутрішні умови для успішного професійного саморозвитку майбутнього вчителя [5, 216]. Готовність до інноваційної професійної діяльності І. Гаврик розглядає як інтегративну якість особистості вчителя, що виявляється в діалектичній єдності всіх структурних компонентів, властивостей, зв'язків і відносин; складне особистісне утворення, що є умовою та регулятором успішної професійної діяльності вчителя [1, 46]. На думку Г. Троцько, готовність майбутніх педагогів до виховної діяльності — це цілісне, складне, особистісне утворення, що забезпечує високий рівень педагогічної діяльності й охоплює професійно-педагогічні погляди і переконання, професійну спрямованість психічних процесів, професійні знання, вміння долати труднощі, оцінювати наслідки своєї праці, професійно самовдосконалюватися [6, 15]. На думку С. Литвиненко, готовність до соціально-педагогічної діяльності — це результат професійно-педагогічної підготовки, інтегральне багаторівневе динамічне особистісне утворення [4, 16]. Т. Жаровцева визначає готовність до роботи з неблагополучними сім'ями як цілісну систему стійких інтегративних особистісних утворень (якостей), що має індивідуальні для кожного випускника ЗВО ієрархічні особливості і дозволяє йому забезпечити у процесі педагогічної діяльності взаємодію з дітьми та їхніми батьками [2, 11–12].

Структура і зміст безперервної освіти покликані створювати оптимальний комплекс педагогічних та художньо-освітніх умов для формування творчої особистості, яка володіє різнобічними знаннями. Злиття освітніх і професійних компонентів у системі неперервної педагогічної освіти принципово реформує позиції вищого музично-педагогічного навчання. Безперервна система підготовки дозволяє найбільш повно розкрити індивідуальні здібності студента і на кожному етапі навчання максимально сприяти реалізації завдань самоосвіти і самовиховання. Іншими словами, особистісно орієнтована система навчання — форма організації навчального процесу, спрямована на само-

розвиток та самоактуалізацію особистості студента. На різних рівнях освіти формуються певні стратегічні завдання: розробити цілісну систему розвивальних технологій у процесі навчання, виховання та позанавчальної соціокультурної практики, диференційовану за щаблями освіти як послідовний логічний структурований механізм управління якістю освіти; створити інноваційні авторські інтегровані програми і розвивальні технології підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва.

Зазначені вимоги лежать в основі системи безперервної педагогічної освіти майбутніх учителів музичного мистецтва і слугують теоретичною базою у розробці часткових теоретичних моделей та авторських програм. Якість процесу формування готовності майбутніх учителів музики залежить від рівня теоретико-методологічної, методичної, технологічної та загальнокультурної підготовки майбутніх фахівців.

Список використаних джерел:

1. Гаврик І. В. Теоретико-методологічні основи формування готовності майбутніх учителів до інноваційної професійної діяльності : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04. Харків, 2006. 475 с.
2. Жаровцева Т. Г. Теоретико-методологічні засади підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти до роботи з неблагополучними сім'ями : автореф. дис. ... д-ра пед. наук. Одеса, 2007. 44 с.
3. Линенко А. Ф. Теория и практика формирования готовности студентов педагогических вузов к профессиональной деятельности : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.01, 13.00.04. Київ, 1996. 378 с.
4. Литвиненко С. А. Теоретико-методологічні засади підготовки майбутніх учителів початкових класів до соціально-педагогічної діяльності : автореф. дис. ... д-ра пед. наук. Київ, 2005. 40 с.
5. Пехота Е. Н. Индивидуализация профессионально-педагогической подготовки учителя : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04. Київ, 1997. 401 с.
6. Троцько Г. В. Теоретичні та методичні основи підготовки студентів до виховної діяльності у вищих педагогічних навчальних закладах : автореф. дис. ... д-ра пед. наук. Київ, 1997. 54 с.